

riæ¹ et Florentiam, deinde Parmam, Augustam Taurinorum aliasque civitates, demum Valentiam in Gallia exulare cogitur; atque ibi carceri mancipatus, laboribus et ærumnis confectus, vivis defuit die 29 augusti anno 1799, ætatis suæ 78. Ejus corpus humili monumento tumulatum, Romam postea translatum est, et in Vaticano² conditum jacet³.

CAPUT II.

DE CONCILIIS SÆCULO XVIII CELEBRATIS.

Si non tempore, saltem dignitate cæteras hujus sæculi synodos antecellit lateranensis sub Benedicto XIII celebrata. Indicta fuit anno 1724, die 24 decembris, celebranda in festo

¹ Ibi apud religiosos ordinis Eremitarum S. P. Augustini per tres menses hospitatus est, apud quos etiam Viterbii hospitium acceperat.

² En epitaphium plumbi lamina super sepulcrum ejus inscriptum :

Pius VI P. M.

A Valentia apud Rhodanum
Ad basilicam Sancti Petri
Solemniter translatus,
Die XVIII februarii MDCCCLII.

³ De plusquam triginta nummorum speciebus, quæ in totidem notabilium ejusdem factorum commemorationem percussæ inveniuntur, loqui supersedimus, ut sequenti inscriptioni, juxta hujus Pontificis effigiem appositæ, locum dare possimus :

PIUS VI PONT. MAX.

Famæ immortalitatem, virtute meritis qui boni Principis laudem cum Parentis publici gloria conjunxit. Natus populis imperio regundis. Ecclesiam idem consilio administrandæ divinitus datus. Eo auctore bonæ artes per Romanos fines revivere. Liberis plebeiorum alendis instituendisque domus apertæ ingentes. Agrorum tractus culturæ redditu. Otiosorum ignavia ad opus mercede excitata. Nequitia pœna exercita. Civitates commerciis locupletatæ. Viæ munitæ. Portus restituti. Flumina molibus oppositis domita. Vici convenarum frequentia aucti. Opifices præmio invitati. Oppida dignitate nobilitata. Urbs omni ornamentorum genere exulta. Eodem moderatore Ecclesia universa gavisa opem semper consiliumque experta quod querebat. Unus ille impendentes calamitates multo ante providit. Unus ingruentia pericula demonstravit. Magno in adversis animo vim invictus pertulit, et Regno spoliatus auctoritatem non amisit. Ubique Pontificatu functus maximo et Orbi Christiano venerabilis. Morte ipsa exemplo fuit hunc esse Parentis summi Beatissimum exitum si vitam pro religione profundat.

Pentecostes sequentis anni. Plures hanc synodum præcesserunt congregationes in collegio *de Propaganda*, quum intentio Pontificis foret, ea præsertim definiendi, quæ in bullis *Ex illa die* contra ritus Sinensium, et *Unigenitus* contra propositiones Quesnelli a Clemente XI sancita Ecclesiam adhuc turbabant. His aliisque congressibus illorum rituum comprobata est superstitio, adversus confratres testimonium quoque perhibente P. Fouquet, jesuita gallo, qui apud Sinas versatus veritatem suismet oculis inspexerat. Comprobata item fuit Ambrosii Medio-barbi, apostolici ad Sinas legati, agendi ratio et prudentia, de qua historiam conscripsit P. Viani ord. Servorum, socius itineris, rerumque ocularis inspector.

Igitur synodus præstituta die inchoata est. Interfuerunt priori sessioni cardinales 32, archiepiscopi et episcopi 57, cunctisque assentientibus decem articuli ad fidem moresque spectantes firmati sunt. Pertractatum in aliis sessionibus de clericis, de festis, de sacramentorum administratione, de Ecclesiarum immunitate, de monachis et eremitis, de confraternitatibus laicorum, de puellarum reclusoriis, de sepulturis, seminariis, cæterisque ad optimum Ecclesiæ regimen pertinentibus. Quantum ad dogmata spectat, constitutioni *Unigenitus*, quæ etiam ibidem dicitur *Regula fidei*¹, omnem exhibendam esse obedientiam statutum fuit. Post sessionem iv disputatum est, num concilium provinciale, cui præsit romanus Pontifex, obliget universam Ecclesiam. Contradicente cardinali de Polignac, indecisa controversia permansit. Concilium istud lateranense absolutum fuit eodem anno 1725, proxima dominica SS. Trinitatis, eique post pontificem Benedictum subscribere cardinales 32, episcopi 44, absentium prælatorum procuratores 35, numero omnes 111. Provincialis autem fuit synodus, non œcumenica, ut idem Pontifex declaravit; neque enim ad hanc celebrandam invitavit totius orbis episcopos.

¹ In actis synodi mss. et genuinis non reperiri constitutionem *Unigenitus* esse *Regulam fidei*, idque postea insertum pro lubitu, affirmant, qui tunc Romæ aderant, ut epistola XXI ad M. Morenas, pag. 541, aliisque in locis asseritur.

In causa constitutionis *Unigenitus*, alia comitia et concilia coacta fuerunt. Primum congregati sunt Parisiis anno 1713, die 16 octobris episcopi 29, quorum caput. card. de Noailles, quibus rex, ut Quesnellum damnarent, prædictam bullam significavit. Anno autem proximo 1714 episcopi majori numero congregati mense februario *Institutionem pastorem* edidere, qua a proscriptis erroribus doctrina, quam nos propugnamus, declaratur immunis. Instructionem 40 approbarunt episcopi. Cardinalis tamen de Noailles cum aliis 7, vel 8, Quesnellio adhuc faventibus, discessit e comitiis. Anno rursus 1720, ut agerent de constitutione gallicani episcopi convenerunt, et illam acceptarunt, editis tamen *Explicationibus* sanæ et augustinensi doctrinæ affinibus, quas 100 episcopi propria subscriptione firmarunt.

Inter alia vero comitia, synodosque diœceseon, posterorum memoria servabitur concilium Ebroduni in Delphinatu, celebratum anno 1727 ad proscribendum instructionem pastorem episcopi Sanicensium, vulgo *de Senez*, editam anno 1726, die 28 augusti. Indixit synodum *M. de Tencin*, ebrodunensis archiepiscopus, adfuere tres alii episcopi suffraganei, et ipse accusatus, regia vocatus episcopus sanicensis, annum agens 80 ebrodunensi synodo, in qua prædicta instructio damnata fuit die 27 septembris ejusdem anni 1727, quoniam in ea laudantur Reflexiones morales Quesnelli, et constitutio *Unigenitus* refutatur. Quamquam vero contra hanc sententiam senex episcopus protestatus sit, 12 præsules pro illo apud regem intercesserint, et 50 parisienses advocati res in Conventu Ebroduni gestas, agendique modum improbaverint; Benedictus tamen XIII summopere illam commendavit in epistola ad archiepiscopum *de Tencin*, scripta eodem anno 1727, VIII kalendas novembris.

Anno 1736 ineunte octobri, celebrata fuit synodus Montis Libani in Ecclesia B. V. de Loaisa, monachorum S. Antonii. Interfuere patriarcha antiochenus, 14 episcopi maronitæ, duo syri, totidem armeni, abbates, aliique complures; in qua synodo decreta S. Congregationis *de Propaganda Fide* proposita

et recepta fuerunt, actumque de numero, limitibus et divisione diœcesum Maronitarum, et de contributione erogari solita episcopis in collatione ordinum et sacrorum oleorum distributione. Quibus Romæ discussis, synodus approbata est anno 1741, kal. septembris, a Benedicto XIV. Quæ approbatio facta est adjecta clausula: « Ita tamen, quod per nostram prædictæ synodi confirmationem nihil derogatum esse censeatur Constitutionibus » romanorum Pontificum, prædecessorum nostrorum, et decretis conciliorum generalium super ritibus cæterarum quarumcumque nationum, sive generaliter, sive specialiter factis, » etc. Adhibere solet hanc clausulam apostolica Sedes in qualibet confirmatione synodorum orientalium, adhibuitque illam an. 1714 confirmando synodum Albanicæ, sive Epiri, et anno 1720 confirmando synodum Rhutenorum, Zamoscii in Polonia celebratam.

Quamvis plurimas diœceseon Italiæ synodos prætermittamus, laudandæ sunt tamen Pisanæ tres, habitæ sub archiepiscopo et primate Francisco Frosini anno 1708, an. 1717, et an. 1726 stylo pisano; his enim addita sunt ecclesiastica documenta eo delectu et ordine, quo potest quilibet episcopus quidquid ad optimum regimen attinet, unico intuitu percipere. Paucis comprehenditur, sed exacta est ac perutilis synodus diœcesana Segusii in Gallia subalpina, coacta an. 1745 a Victorio Amadeo a Lanceis, nunc S. rom. Ecclesiæ cardinali et augustinianæ doctrinæ strenuo propugnatore.

1771. — Ad instaurandam ecclesiasticam disciplinam, habitum est anno 1771 concilium provinciale mexicanum, cui interfuere omnes suffraganei antistites, præfuit autem *Franciscus Lorenzana*, Mexicanus, postea toletanus archiepiscopus, et S. R. Ecclesiæ cardinalis amplissimus et de hispana Ecclesia meritisimus; ei siquidem debitores sumus editionis Operum SS. Toletanæ urbis Patrum; Operum Sancti Martini Legionensis, canonici augustiniani; duorum, ex Mexicanis, conciliorum; Breviarii et Missalis, uti appellari solent, Muzarabum, vel Gothicorum.

1786. — Convenerant oppido vulgo *Ems*, in provinciis rhe-

nianis, procuratores archiepiscoporum Moguntiae, Coloniae, Treviri atque Salisburgi anno 1786, a quibus praefatorum episcoporum auctoritate, nomine et approbatione, mense augusti incipiente, tres et viginti articuli conscripti fuerunt, quos uti schismaticos, auctoritatem summi Pontificis deprimentes, et ecclesiasticæ disciplinæ eversores, improbavit Pius hujus nominis VI, ut ex ejus ad Josephum II Romanorum imperatorem epistolis videre est. In his deplorat Pontifex summus horum audaciam episcoporum temeritatemque, quippe qui doctrinam adeo perniciosam non solum approbare, verum etiam ad praxim reducere, incredibili ausu, veriti haud fuerint.

1786. — *Scipio Ricci*, pistoriensis episcopus, Leopoldi, magni Etruriæ ducis, fretus potentia, synodum die 18 septembris anni 1786 congregavit, in qua relegatis præcipuis, uti fertur, ex ecclesiasticis romanæ Ecclesiæ doctrinæ addictis, aliis vero hæreseos suspicione maculatis suam accitis in partem, 85 canones edidit (errores Baii et Quesnelli ab oreo revocans), qui omnes vigesima octava augusti die, anno 1794, per constitutionem *Auctorem Fidei* a Pio VI editam, solemnem subiere damnationem.

1787. — Ad hujus synodi firmandam doctrinam insequenti 1787 anno prædictus Etruriæ dux suæ ditionis episcopos, septemdecim numero, Florentiæ adesse facit. Hi tamen pistoriensis pseudosynodi definitionibus subscribere cum recusassent, ad sedes suas revertuntur, quin aliquid definitum sit.

1790. — Inchoata fuit septima die novembris anni 1790, prima Baltimorensis (in foederatis Americae Statibus) synodus, quæ quinque sessionibus ad optatum finem perducta est. Habuit in prima concionem ad synodi Patres illius urbis antistites, fideique professione ab omnibus emissa, sequenti sessioni dies ejusdem mensis octava designata fuit. Actum est enim in sessione secunda de recte administrando baptisate, de paræcialibus libris, deque sacramento confirmationis. In tertia quæ eadem die octava synodalibus haberi placuit, statutum videmus quidquid ad Eucharistiam, ad primam puerorum communionem, ad donationes (vulgo ofrendas) et ecclesiasticorum ha-

bitum attinet. Sequenti die in qua celebrata fuit quarta sessio, pertractatum est de pœnitentiæ sacramento, de confessoriorum approbatione, de matrimoniis tam inter catholicos, quam catholicos inter ac protestantes celebratis, atque de extrema unctione. Ecclesiasticorum munia, cleri stipendia, aliaque non parvi circa ecclesiasticam sepulturam momenti, sessione quinta sapientibus regulis stabilita sunt. Ut autem S. Pontificis approbationem concilii acta obtinerent, Romam delata fuere una cum supplici synodi libello, quo baltimorensis episcopi suffraganeus vel coadjutor expetebatur. Pius VI qui tunc temporis Ecclesiam regebat, non solum quod synodus egerat ratum habuit et confirmavit, verum etiam Patrem Leonardum *Neale Societ. Jesu*, instituit episcopum, baltimorensis coadjutorem, ei assignans ecclesiam titularem *Gotinensem in partibus infidelium*.

1793. — Ejusdem Pii VI mandato congregatum fuit concilium provinciale Maronitarum Montis Libani in monasterio *de Becorche*, ut statuta aliqua, de diversis rebus illam Ecclesiam spectantibus, prout postulare videbatur necessitas, conderentur; quod et perfectum consulte fuisse, S. congregatio *de Propaganda Fide*, ea omnia approbando, declaravit. Huic concilio interfuerunt maronitici ritus episcopi, tres generales vicarii, atque superiores monasteriorum.

1797. — Anno millesimo septingentesimo nonagesimo septimo contigit conciliabulum episcoporum *constitutionalium* (uti appellari solent) qui Lutetiæ Parisiorum in Nostræ Dominæ ecclesia convenientes, sub prætextu Galliam a malis, quibus opprimebatur, liberandi, tumultuosis sessionibus, opera imprimis episcopi *Grégoire*, acta quamplurima schismatica ediderunt. Hujus conciliabuli canones et omnia ad eum spectantia anno 1798 typis commissa sunt.

Omittimus, brevitatis ergo, synodum vulgo de *Eichstett*, anno 1700 factam; munsterdianam an. 1702; albanensem an. 1703, præside archiepiscopo *de Antivari*; aquileiensem eodem anno sub patriarcha *Delfini*; munsterdianam aliam an. 1703 coactam; tertiam munsterdianam celebratam eo ipso

anno; melitensem ab episcopo *Palmieri* eodem anno 1703 habitam; burdigalensem an. 1704 sub archiepiscopo *de Bezon*, bisuntinensem an. 1707 auctore Francisco Josepho *de Grammont* Vesuntionis archiepiscopo; aliam bisuntinensem eodem anno; beneventanam a cardinale *Orsini* postea Benedicto XIII; monfiasconensem an. 1710 præsidente *Bonaventura* ejusdem urbis episcopo; munsterdianas tres alias, primam an. 1711, secundam 1714, ultimam vero an. 1718 congregatam; tarraconenses in Hispania provinciale quinque annis 1712, 1727, 1733, 1738 et 1752; secundam de *Eichstett* an. 1713; ariminensem sub an. 1724 auctore cardinale *Davia*; neapolitanam curante cardinale *Pignatelli* an. 1726; portualacrensem per id temporis factam; auximanam an. 1735 sub cardinale *Lanfredini*; sabinam an. 1736 cardinale *Annibale Albani* præsidente; frascatensem opera cardinalis de *Yorck* an. 1763; conciliabulum de *Utrecht*, cui anno 1763 præfuit Joannes Meindart, urbis ejusdem archiepiscopus, quodque Clemens XIII nullum declaravit; bononiensem a cardinale *Gioanetti*; taurinensem an. 1788 archiepiscopo *Costa* præsidente, atque synodum Versalliarum ab episcopis (vulgo *appellantes*) congregatam anno 1796 et dissolutam a Directorio.

CAPUT III.

XVIII SÆCULI HÆRESES ERRORESQUE.

Quietistarum hæresim, et quæ inde consequitur, turpitudinum omnium licentiam, occultis conventiculis, docuit rursus, exercendamque proposuit *Joseph Beccarelli*, diœcesis brixien-sis presbyter, qui, ejus comperta nequitia an. 1710, die 13 sept., palam abjurare coactus est et ad septennium damnatus ad triremes. Illum vero decemviri, id est, excelsus Venetorum senatus an. 1711 perpetuo tetroque carceri addixerunt. Sollicitudini et vigilantia Joannis, card. Badoarii, brixien-sis episcopi, tribuenda est serpentis clanculum pestilentia detectio atque extinctio.

Præter *protestantes* et *remonstrantes*, etiam *contraremonstrantes* prodire. Sunt primi, ut diximus, lutherani et calvinistæ absolutam Dei prædestinationem cum libertatis interitu

propugnantes; *remonstrantes* vero *arminiani* prædestinationem illam respuentes sensu pelagianorum. Cum utriusque sectæ hæretici inter se communionem servarent, exorti sunt, qui tradidere non posse concordiam istam haberi, nisi abnegata alterius partis sententia, atque hi *contraremonstrantes* sunt appellati. De his vero pertractat Philippus Limborchius arminianus, in sua *Theologia christiana*, in belgicum et anglicum idioma translata. Derivatum nomen *protestantium* a *protestatione* facta an. 1529 ab hæreticis contra statuta comitiorum Noviomagi, seu Spiræ, dictum est alibi. *Arminiani* vero appellati sunt *remonstrantes*, quoniam post mortem Arminii ab omnibus ejecti ab Ecclesia, libellum titulo *Re-monstrantia* inscriptum obtulerunt Hollandiæ ordinibus. Quoniam eidem libello adversarii alium opposuerunt cum inscriptione *contraremonstrantia*; idecirco hi *contraremonstrantes* dicuntur. His adhæsit inter cæteros memoratus *Philippus a Limborch* Amstelodamensis, discipulus Vossii et Curcellæi, qui scripsit *Theologiam christianam* pluries typis editam, atque translata, ut dixi, in belgicum, anglicumque sermonem. Cessit e vita *Limborchius* an. 1712, ætatis suæ 79, et in ejus obitum orationem conscripsit Joan. Clericus.

Idem *Clericus* ob maximam librorum copiam a se editam in litteraria republica notissimus, quique sub initio anni 1736 obiit Amstelodami, non tantum arminianis adhæsit et pelagianorum sectans vestigia, intemperanter in libros Augustini calamum strinxit; sed ad evertendas veterum traditiones et impium dogma statuendum, quod necessaria non sit ad salutem fides in Christi divinitatem, duorum priorum sæculorum conscripsit historiam.

Fuere, qui perniciosissimos hoc sæculo sparserunt errores. Nam quidam post *M. Lock* in libro inscripto, *Essai de philosophie concernant l'entendement humain*, lib. II, cap. XI, putarunt bruta animantia intelligere et ratiocinari, quamvis limitato ordine et circa ideas particulares in illorum sensu versantes. Alii cum eodem, IIIe *Réplique à M. Stillingfleet*, autumarunt demonstrari non posse immortalitatem animæ rationalis, nisi